

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

16 iulie 2020*

„Trimitere preliminară – Admisibilitate – Articolul 267 TFUE – Noțiunea de «instanță națională» – Criterii – Politica socială – Directiva 2003/88/CE – Domeniu de aplicare – Articolul 7 – Concediu anual plătit – Directiva 1999/70/CE – Acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP – Clauzele 2 și 3 – Noțiunea de «lucrător pe durată determinată» – Judecători de pace și magistrați de drept comun – Diferență de tratament – Clauza 4 – Principiul nediscriminării – Noțiunea de «motive obiective»”

În cauza C-658/18,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Giudice di pace di Bologna (Judecătorul de Pace din Bologna, Italia), prin decizia din 16 octombrie 2018, primită de Curte la 22 octombrie 2018, în procedura

UX

împotriva

Governo della Repubblica italiana,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul A. Arabadjiev (raportor), președinte de cameră, domnii P. G. Xuereb și T. von Danwitz, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul R. Schiano, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 28 noiembrie 2019,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru UX, de G. Guida, F. Sisto, F. Visco și V. De Michele, avocați;
- pentru Governo della Repubblica italiana, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de L. Fiandaca și F. Sclafani, avocați dello Stato;
- pentru Comisia Europeană, de G. Gattinara și M. van Beek, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 23 ianuarie 2020,

* Limba de procedură: italiana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 267 TFUE, precum și a articolului 31 alineatul (2) și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), principiul răspunderii statelor membre pentru încălcarea dreptului Uniunii, precum și interpretarea articolului 1 alineatul (3) și a articolului 7 din Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru (JO 2003, L 299, p. 9, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 3), precum și a clauzelor 2 și 4 din Acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată încheiat la 18 martie 1999 (denumit în continuare „acordul-cadru”), care figurează în anexa la Directiva 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind Acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP (JO 1999, L 175, p. 43, Ediție specială, 05/vol. 5, p. 129).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între UX, pe de o parte, și Governo della Repubblica italiana (guvernul italian), pe de altă parte, în legătură cu o cerere de reparare a prejudiciului suferit ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii de către statul italian.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 89/391/CEE

- 3 Articolul 2 din Directiva 89/391/CEE a Consiliului din 12 iunie 1989 privind punerea în aplicare de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă (JO 1989, L 183, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 2, p. 88) definește sectoarele de activitate vizate de această directivă:

„(1) Prezenta directivă se aplică tuturor sectoarelor de activitate, atât publice, cât și private (industrie, agricultură, comerț, administrație, servicii, educație, cultură, recreere etc.).

(2) Prezenta directivă nu este aplicabilă atunci când caracteristici inerente anumitor activități specifice din domeniul administrației publice, cum ar fi forțele armate sau poliția, sau anumitor activități specifice din domeniul serviciilor de protecție civilă sunt, în mod inevitabil, în contradicție cu dispozițiile acesteia.

În acest caz, trebuie asigurate securitatea și sănătatea lucrătorilor, ținându-se cont, pe cât posibil, de obiectivele prezentei directive.”

Directiva 2003/88

- 4 Articolul 1 din Directiva 2003/88, intitulat „Obiectul și domeniul de aplicare”, prevede la alineatele (1)-(3):

„(1) Prezenta directivă stabilește cerințe minime de securitate și sănătate pentru organizarea timpului de lucru.

(2) Prezenta directivă se aplică:

(a) perioadelor minime de [...] concediu anual [...];

[...]

(3) Prezenta directivă se aplică tuturor sectoarelor de activitate, private sau publice, în sensul articolului 2 din Directiva 89/391/CEE, fără a aduce atingere articolelor 14, 17, 18 și 19 din prezenta directivă.

[...]”

5 Articolul 7 din această directivă, intitulat „Concediul anual”, prevede:

„(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru ca orice lucrător să beneficieze de un concediu anual plătit de cel puțin patru săptămâni în conformitate cu condițiile de obținere și de acordare a concediilor prevăzute de legislațiile și practicile naționale.

(2) Perioada minimă de concediu anual plătit nu poate fi înlocuită cu o indemnizație financiară, cu excepția cazului în care relația de muncă încetează.”

Directiva 1999/70

6 Considerentul (17) al Directivei 1999/70 are următorul cuprins:

„În ceea ce privește termenii folosiți în acordul-cadru, fără a fi definiți în mod specific în acesta, prezenta directivă permite statelor membre să definească acești termeni în conformitate cu legislația sau practicile naționale, la fel ca și în cazul altor directive de politică socială care utilizează termeni asemănători, cu condiția ca definițiile menționate să respecte conținutul acordului-cadru.”

7 Potrivit articolului 1 din această directivă, scopul acesteia este „punerea în aplicare a acordului-cadru [...], încheiat [...] între organizațiile de tip confederativ generale CES, UNICE și CEEP, anexat la prezenta directivă”.

8 Potrivit clauzei 1 din acordul-cadru, obiectivul acestuia este, pe de o parte, îmbunătățirea calității muncii pe durată determinată, asigurând aplicarea principiului nediscriminării, și, pe de altă parte, stabilirea unui cadru pentru împiedicarea abuzurilor care pot rezulta din folosirea raporturilor sau a contractelor de muncă pe durată determinată succesive.

9 Clauza 2 din acordul-cadru, intitulată „Domeniul de aplicare”, prevede:

„(1) Prezentul acord se aplică în cazul lucrătorilor pe durată determinată care au un contract de muncă sau un raport de muncă, definite în legislația, convențiile colective sau practicile în vigoare în fiecare stat membru.

(2) Statele membre, după consultarea partenerilor sociali, și partenerii sociali pot prevedea ca acest acord să nu se aplice:

(a) relațiilor de formare profesională inițială și de ucenicie;

(b) contractelor sau raporturilor de muncă încheiate în cadrul unui program specific de formare, inserție și reconversie profesională cu caracter public sau susținut de autorități publice.”

10 Clauza 3 din acordul-cadru, intitulată „Definiții”, are următorul cuprins:

- „(1) În sensul prezentului acord, «lucrător pe durată determinată» reprezintă o persoană care are un contract sau un raport de muncă pe durată determinată, încheiat direct între angajator și lucrător, în care încetarea contractului sau a raportului de muncă este determinată de condiții obiective, cum ar fi împlinirea termenului, îndeplinirea unei sarcini determinate sau producerea unui eveniment determinat.
- (2) În sensul prezentului acord, termenul «lucrător pe durată nedeterminată comparabil» desemnează un lucrător care are un contract sau un raport de muncă pe durată nedeterminată, în cadrul aceleiași instituții, cu aceeași muncă sau ocupație, ținându-se seama de calificare sau competențe. [...]”

11 Clauza 4 din acordul-cadru, intitulată „Principiul nediscriminării”, prevede:

- „(1) În ceea ce privește condițiile de încadrare în muncă, angajații cu contract pe durată determinată nu sunt tratați într-un mod mai puțin favorabil decât lucrătorii cu contract pe durată nedeterminată comparabili, numai pentru că aceștia au un contract sau un raport de muncă pe durată determinată, cu excepția cazului în care tratamentul diferențiat este justificat de motive obiective.
- (2) Acolo unde este cazul, se aplică principiul *pro rata temporis*.”

Dreptul italian

12 Articolul 106 din Constituția italiană conține dispoziții fundamentale privind accesul în magistratură:

„Numirea magistraților are loc prin concurs.

Legea privind organizarea judiciară poate încuviința numirea, chiar și în urma alegerilor, a unor magistrați onorifici [«onorari»] pentru toate funcțiile atribuite judecătorului unic.

[...]”

13 În versiunea aplicabilă faptelor din cauza principală, legge n. 374 – Istituzione del giudice di pace (Legea nr. 374 privind instituirea judecătorului de pace) din 21 noiembrie 1991 (supliment ordinar la GURI nr. 278 din 27 noiembrie 1991, p. 5, denumită în continuare „Legea nr. 374/1991”) prevede:

„Articolul 1

Instituirea și funcțiile judecătorului de pace

1. Se instituie judecătorul de pace, care exercită competența jurisdicțională în materie civilă și penală și funcția de mediere în materie civilă potrivit normelor prezentei legi.

2. Funcția de judecător de pace este îndeplinită de un magistrat onorific care face parte din sistemul judiciar.

[...]

Articolul 3

Schema de personal și schema de organizare a birourilor judecătorilor de pace

1. Schema de personal a magistraților onorifici repartizați la birourile judecătorilor de pace este stabilită la 4 700 de posturi; [...]

[...]

Articolul 4

Numire

1. Magistrații onorifici chemați să exercite funcția de judecător de pace sunt numiți prin decret al Președintelui Republicii, după deliberarea Consiliului Superior al Magistraturii la propunerea consiliului judiciar competent teritorial, completat cu cinci reprezentanți desemnați de comun acord de consilierii ordinului avocaților și procurorilor din circumscripția curții de apel.

[...]

Articolul 10

Obligațiile judecătorului de pace

1. Judecătorul de pace este supus obligațiilor care revin magistraților de drept comun. [...]

[...]

Articolul 11

Indemnizații convenite judecătorului de pace

1. Funcția de judecător de pace este onorifică.

2. Magistrații onorifici care exercită funcția de judecător de pace primesc o indemnizație de 70 000 [de lire italiene (ITL) (aproximativ 35 de euro)] pentru fiecare ședință civilă sau penală, chiar dacă nu este vorba despre o ședință de audiere a pledoariilor, și de 110 000 ITL [aproximativ 55 de euro] pentru orice altă procedură atribuită și încheiată sau radiată de pe rol.

3. Aceștia primesc de asemenea o indemnizație de 500 000 ITL [aproximativ 250 de euro] pentru fiecare lună de serviciu efectiv cu titlu de rambursare a cheltuielilor de formare, a cheltuielilor de perfecționare profesională și a cheltuielilor generale aferente funcției.

[...]

4 bis. Indemnizațiile prevăzute la prezentul articol pot fi cumulate cu pensiile și cu prestațiile de pensie, indiferent de denumirea acestora.

4 ter. Indemnizațiile prevăzute la prezentul articol nu pot depăși în niciun caz suma de 72 000 de euro brut pe an.”

- 14 Potrivit articolului 8 bis din legea n. 97 – Norme sullo stato giuridico dei magistrati e sul trattamento economico dei magistrati ordinari e amministrativi, dei magistrati della giustizia militare e degli avvocati dello Stato (Legea nr. 97, Norme privind statutul juridic al magistraților și regimul financiar al magistraților de drept comun și administrativi, al magistraților militari și ai avocaților statului) din 2 aprilie 1979, aplicabilă la data faptelor din speță:

„[...] magistrații de drept comun, administrativi, contabili și militari, precum și avocații și procurorii statului [«avvocati dello Stato» și «procuratori dello Stato»] beneficiază de un concediu anual de 30 de zile.”

- 15 Articolul 24 din decreto legislativo n. 116 – Riforma organica della magistratura onoraria e altre disposizioni sui giudici di pace, nonché disciplina transitoria relativa ai magistrati onorari in servizio, a norma della legge 28 aprile 2016, n. 57 (Decretul legislativ nr. 116 – Reforma organică a magistraturii onorifice și alte dispoziții cu privire la judecătoria de pace, precum și dispoziții tranzitorii privind magistrații onorifice în serviciu, în aplicarea Legii nr. 57 din 28 aprilie 2016) din 13 iulie 2017 (GURI nr. 177 din 31 iulie 2017, p. 1) prevede o indemnizație pentru perioada de vacanță pentru judecătoria de pace, însă numai pentru magistrații onorifice care au intrat în funcție după data de 16 august 2017.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 16 Reclamanta din litigiul principal a fost numită „Giudice di pace” (judecător de pace) la 23 februarie 2001 și a exercitat această funcție în cadrul a două instanțe diferite între anii 2002-2005 și ulterior din anul 2005 până în prezent.
- 17 În perioada cuprinsă între 1 iulie 2017 și 30 iunie 2018, reclamanta din litigiul principal a pronunțat 478 de hotărâri în calitate de judecător în materie penală, 1 113 ordonanțe de clasare în privința unor suspecti cunoscuți și 193 de ordonanțe de clasare în privința unor suspecti necunoscuți în calitate de „giudice dell’indagine preliminare” (judecător însărcinat cu cercetarea judecătorească preliminară). În cadrul exercitării funcțiilor sale, aceasta asigură, în calitate de judecător unic, două ședințe pe săptămână, cu excepția perioadei de concediu fără plată din luna august, în care termenele procedurale sunt suspendate.
- 18 În luna august a anului 2018, în cursul concediului său fără plată, reclamanta din litigiul principal nu a desfășurat nicio activitate în calitate de judecător de pace și, în consecință, nu a primit nicio indemnizație.
- 19 La 8 octombrie 2018, reclamanta din litigiul principal a sesizat Giudice di pace di Bologna (Judecătorul de Pace din Bologna) cu o cerere de somație de plată îndreptată împotriva Governo della Repubblica italiana (guvernul italian) pentru un quantum de 4 500,00 euro, care corespundea, în opinia sa, remunerației pentru luna august a anului 2018 pe care ar putea să o pretindă un magistrat de drept comun care dispune de aceeași vechime ca ea, cu titlu de reparare a prejudiciului pe care consideră că l-a suferit ca urmare a unei încălcări vădite de către statul italian în special a articolului 4 din acordul-cadru și a articolului 7 din Directiva 2003/88, precum și a articolului 31 din cartă. Cu titlu subsidiar, reclamanta din litigiul principal solicită obligarea guvernului italian la plata, cu același titlu, a sumei de 3 039,76 euro, calculată pe baza indemnizației nete pe care a primit-o în luna iulie a anului 2018.
- 20 În acest context, din decizia de trimitere reiese că plățile primite de judecătoria de pace sunt legate de munca realizată și calculate în raport cu numărul deciziilor pronunțate. În consecință, în perioada de concediu din luna august, reclamanta din litigiul principal nu a primit nicio indemnizație, deși magistrații de drept comun au dreptul la concediu plătit de 30 de zile. Articolul 24 din Decretul

legislativ nr. 116 din 13 iulie 2017, care prevede, în prezent, plata perioadei de concediu pentru judecătorii de pace, nu ar fi aplicabil reclamantei din litigiul principal din cauza datei intrării sale în funcție.

- 21 Din decizia menționată reiese de asemenea că judecătorii de pace sunt supuși, în materie disciplinară, unor obligații similare cu cele ale magistraților de drept comun. Respectarea acestora este asigurată de Consiliul Superior al Magistraturii, împreună cu ministrul justiției.
- 22 Giudice di pace di Bologna (Judecătorul de Pace din Bologna) apreciază, contrar instanțelor supreme italiene, că judecătorii de pace trebuie să fie considerați „lucrători”, în pofida caracterului onorific al serviciului lor, în temeiul dispozițiilor Directivei 2003/88 și ale acordului-cadru. În susținerea abordării respective, acesta face trimitere în special la raportul de subordonare care, în opinia sa, caracterizează relația dintre judecătorii de pace și Ministero della giustizia (Ministerul Justiției). De asemenea, judecătorii de pace ar fi nu numai supuși competenței disciplinare a Consiliului Superior al Magistraturii, ci ar fi de asemenea incluși în schema de personal a acestuia din urmă. În plus, certificatele de plată ale judecătorilor de pace ar fi eliberate în același mod precum cel prevăzut pentru salariații publici, iar venitul judecătorului de pace ar fi asimilat cu cel al lucrătorului salariat. Prin urmare, Directiva 2003/88 și acordul-cadru le-ar fi aplicabile.
- 23 În aceste condiții, Giudice di pace di Bologna (Judecătorul de Pace din Bologna) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții cinci întrebări preliminare.
- 24 Prin decizia din 11 noiembrie 2019, primită de Curte la 12 noiembrie 2019, instanța de trimitere a decis să retragă a patra și a cincea întrebare preliminară, confirmând totodată că menținea întrebările preliminare prima-a treia următoare:

„1) Judecătorul de pace, în calitate de instanță de trimitere, este cuprins în noțiunea de instanță europeană de drept comun competentă să adreseze o cerere de decizie preliminară în temeiul articolului 267 TFUE, inclusiv în cazul în care ordinea juridică internă nu îi recunoaște, dată fiind precaritatea sa profesională, condiții de muncă echivalente cu cele ale magistraților de profesie, deși îndeplinește aceleași funcții jurisdicționale și face parte din sistemul judiciar național, cu încălcarea garanțiilor de independență și de imparțialitate a instanței europene de drept comun, menționate de Curtea de Justiție în Hotărârea [din 19 septembrie 2006,] Wilson [(C-506/04, EU:C:2006:587, punctele 47-53)], în Hotărârea [din 27 februarie 2018,] Associação Sindical dos Juizes Portugueses [(C-64/16, EU:C:2018:117, punctele 32 și 41-45),] și în Hotărârea [din 25 iulie 2018,] Minister for Justice and Equality [(Deficiențe ale sistemul judiciar)] [(C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punctele 50-54)]?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, activitatea de serviciu a judecătorului de pace reclamant este cuprinsă în noțiunea de «lucrător pe durată determinată» prevăzută în dispozițiile coroborate ale articolului 1 alineatul (3) și ale articolului 7 din Directiva 2003/88, ale clauzei 2 din [acordul-cadru] și ale articolului 31 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, astfel cum au fost interpretate de Curtea de Justiție în Hotărârea [din 1 martie 2012,] O'Brien [(C-393/10, EU:C:2012:110),] și în Hotărârea [din 29 noiembrie 2017,] King [(C-214/16, EU:C:2017:914)], și, în cazul unui răspuns afirmativ, magistratul de drept comun sau de profesie poate fi considerat lucrător pe durată nedeterminată comparabil cu lucrătorul pe durată determinată «judecător de pace», în vederea aplicării acelorași condiții de muncă prevăzute în clauza 4 din [acordul-cadru]?

3) În cazul unui răspuns afirmativ la prima și la a doua întrebare, având în vedere jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene în materia răspunderii statului italian pentru încălcarea vădită a reglementării [Uniunii] de către instanța de ultim grad, și anume Hotărârea [din 30 septembrie 2003,] Köbler [(C-224/01, EU:C:2003:513)], Hotărârea [din 13 iunie 2006] Traghetti del Mediterraneo [(C-173/03, EU:C:2006:391),] și Hotărârea [din 24 noiembrie 2011,] Comisia/Italia

[(C-379/10, nepublicată EU:C:2011:775)], articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene coroborat cu articolul 267 TFUE se opune articolului 2 alineatele 3 și 3 bis din [legge n. 117 – Risarcimento dei danni cagionati nell'esercizio delle funzioni giudiziarie e responsabilità civile dei magistrati (Legea nr. 117 din 13 aprilie 1988 privind repararea prejudiciilor cauzate în exercitarea funcțiilor judiciare și răspunderea civilă a magistraților), care prevede răspunderea judecătorului pentru fapte săvârșite cu intenție sau din culpă gravă «în cazul încălcării vădite a legii și a dreptului Uniunii [...]» și care pune instanța națională în fața alegerii – care, indiferent cum ar fi exercitată, angajează răspunderea civilă și disciplinară față de stat în cauzele în care parte pe fond este însăși administrația publică, în special atunci când instanța în cauză este un judecător de pace încadrat pe durată determinată, care nu dispune de o protecție efectivă juridică, economică și de securitate socială –, precum în speța dedusă judecății, între a încălca reglementarea internă prin neaplicarea acesteia și prin aplicarea dreptului Uniunii [...], astfel cum a fost interpretat de Curtea de Justiție, sau, dimpotrivă, a încălca dreptul Uniunii [...] prin aplicarea normelor interne care împiedică recunoașterea protecției efective și care contravin articolului 1 alineatul (3) și articolului 7 din Directiva 2003/88, clauzelor 2 și 4 din [acordul-cadru] și articolului 31 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene?”

Procedura în fața Curții

- 25 Instanța de trimitere a solicitat judecarea cauzei potrivit procedurii preliminare de urgență prevăzute la articolul 23a din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
- 26 La 6 noiembrie 2018, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatei generale, Curtea a decis că nu era necesar să se dea curs acestei cereri.

Cu privire la cererea de redeschidere a fazei orale a procedurii

- 27 În urma prezentării concluziilor doamnei avocate generale, reclamanta din litigiul principal a solicitat, prin înscrisul depus la grefa Curții la 29 ianuarie 2020, să se dispună redeschiderea fazei orale a procedurii, în temeiul articolului 83 din Regulamentul de procedură al Curții.
- 28 În susținerea cererii sale, aceasta arată în esență că, în ceea ce privește elementele care compun remunerația judecătorilor de pace, doamna avocată generală s-a întemeiat, în concluziile sale, pe o jurisprudență a Curții care nu a fost dezbătută în ședința de audiere a pledoariilor din 28 noiembrie 2019. Reclamanta din litigiul principal contestă aprecierea doamnei avocate generale referitoare la metoda de calcul al indemnizației de concediu plătit și, mai precis, anumite aspecte privind remunerația care trebuie utilizată pentru calculul indemnizației menționate. Astfel, reclamanta din litigiul principal consideră că doamna avocată generală a introdus un argument nou care nu a fost dezbătut în ședință.
- 29 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul articolului 252 al doilea paragraf TFUE, avocatul general prezintă în mod public, cu deplină imparțialitate și în deplină independență, concluzii motivate cu privire la cauzele care, în conformitate cu Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, necesită intervenția sa. Nici aceste concluzii, nici motivarea pe care se întemeiază avocatul general nu sunt obligatorii pentru Curte (Hotărârea din 19 martie 2020, Sánchez Ruiz și alții, C-103/18 și C-429/18, EU:C:2020:219, punctul 42, precum și jurisprudența citată).
- 30 Trebuie arătat de asemenea, în acest context, că Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și Regulamentul de procedură nu prevăd posibilitatea ca părțile sau persoanele interesate menționate la articolul 23 din acest statut să prezinte observații ca răspuns la concluziile prezentate de avocatul general. În consecință, dezacordul unei părți sau al unei astfel de persoane interesate față de concluziile avocatului general, oricare ar fi chestiunile pe care le examinează în cadrul acestora, nu

poate constitui prin el însuși un motiv care să justifice redeschiderea procedurii orale (Hotărârea din 19 martie 2020, Sánchez Ruiz și alții, C-103/18 și C-429/18, EU:C:2020:219, punctul 43 și jurisprudența citată).

- 31 Reiese că, în măsura în care cererea de redeschidere a fazei orale a procedurii formulată de reclamanta din litigiul principal urmărește să îi permită să răspundă la poziția adoptată de doamna avocată generală în concluzii, aceasta nu poate fi admisă.
- 32 În aceste condiții, potrivit articolului 83 din Regulamentul de procedură, Curtea poate oricând să dispună, după ascultarea avocatului general, redeschiderea fazei orale a procedurii, în special atunci când consideră că nu este suficient de lămurită sau atunci când o parte a invocat, după închiderea acestei faze, un fapt nou de natură să aibă o influență decisivă asupra deciziei Curții sau atunci când cauza trebuie soluționată pe baza unui argument care nu a fost pus în discuția părților ori a persoanelor interesate prevăzute la articolul 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
- 33 Or, în speță, Curtea, după ascultarea doamnei avocate generale, consideră că dispune de toate elementele necesare pentru a răspunde la întrebările adresate de instanța de trimitere și că nu este necesar ca prezenta cauză să fie soluționată pe baza unui argument care nu ar fi fost pus în discuția persoanelor interesate.
- 34 Având în vedere considerațiile care precedă, nu este necesar să se dispună redeschiderea fazei orale a procedurii.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitate

- 35 Republica Italiană și Comisia Europeană susțin, în primul rând, că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă în totalitate, pentru motivul că judecătorul de pace care a efectuat trimiterea preliminară nu poate fi considerat o instanță națională, în sensul articolului 267 TFUE, în lipsa îndeplinirii a trei dintre condițiile esențiale în această privință.
- 36 În primul rând, cerința independenței nu ar fi respectată printre altele cu privire la cel al doilea aspect al său, de ordin intern, în măsura în care instanța de trimitere ar avea în mod necesar un interes în soluționarea litigiului principal, întrucât aceasta face parte din categoria judecătorilor de pace. Astfel, instanța de trimitere nu ar putea fi considerată imparțială.
- 37 În al doilea rând, în ceea ce privește caracterul obligatoriu al competenței instanței de trimitere, Republica Italiană și Comisia susțin că, pe de o parte, pretențiile formulate de reclamanta din litigiul principal se înscriu în cadrul unui litigiu în materia dreptului muncii care privește aspectul dacă judecătorii de pace sunt lucrători și că, pe de altă parte, competența judecătorului de pace se întemeiază pe o fracționare, interzisă de dreptul italian, a creanțelor reclamantei din litigiul principal împotriva statului italian.
- 38 În al treilea rând, guvernul italian și Comisia apreciază că, în speță, lipsește natura contradictorie a procedurii somației de plată care se desfășoară în fața instanței de trimitere.
- 39 În al doilea rând, Comisia exprimă îndoieli, pe de o parte, cu privire la necesitatea cererii de decizie preliminară și, pe de altă parte, cu privire la relevanța întrebărilor adresate pentru soluționarea litigiului principal. Aceasta apreciază, în primul rând, că instanța de trimitere, deși a afirmat ea însăși, la punctul 22 din decizia de trimitere, că o trimitere preliminară nu este necesară, nu a explicat în mod clar motivele care au determinat-o să aibă îndoieli cu privire la interpretarea anumitor dispoziții

ale dreptului Uniunii. În al doilea rând, Comisia consideră, pe de o parte, că a doua întrebare nu este adresată pentru a răspunde unei îndoieli reale a instanței de trimitere cu privire la interpretarea dreptului Uniunii și, pe de altă parte, că a treia întrebare nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal.

- 40 În această privință, trebuie analizat, în primul rând, aspectul dacă, în speță, judecătorul de pace care se află la originea prezentei trimiteri preliminare îndeplinește criteriile pentru a fi considerat o instanță națională, în sensul articolului 267 TFUE.
- 41 Această problematică este de asemenea ridicată prin intermediul primei întrebări, prin care se urmărește în esență să se stabilească dacă judecătorul de pace intră în sfera noțiunii de „instanță dintr-un stat membru”, în sensul articolului 267 TFUE.
- 42 Potrivit unei jurisprudențe constante, pentru a aprecia dacă organul de trimitere în cauză are caracterul unei „instanțe” în sensul articolului 267 TFUE, aspect care ține doar de dreptul Uniunii, Curtea ia în considerare un ansamblu de elemente precum originea legală a organului, caracterul său permanent, caracterul obligatoriu al competenței sale, natura contradictorie a procedurii, aplicarea de către organ a normelor de drept, precum și independența acestuia (Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 43 În speță, elementele care figurează în dosarul prezentat Curții nu permit să se pună la îndoială faptul că judecătorul de pace îndeplinește criteriile referitoare la originea sa legală, la caracterul său permanent și la aplicarea de către acesta a unor norme de drept.
- 44 În schimb, se ridică, mai întâi, problema dacă acesta îndeplinește criteriul independenței. Instanța de trimitere exprimă, cu privire la propria independență, rezerve legate de condițiile de muncă ale judecătorilor de pace italieni.
- 45 În acest context, trebuie amintit că independența instanțelor naționale este esențială pentru buna funcționare a sistemului de cooperare judiciară constituit de mecanismul trimiterii preliminare prevăzut la articolul 267 TFUE, întrucât, potrivit jurisprudenței constante a Curții, amintită la punctul 42 din prezenta hotărâre, acest mecanism nu poate fi activat decât de un organism care are sarcina de a aplica dreptul Uniunii și care îndeplinește printre altele acest criteriu de independență (Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 56 și jurisprudența citată).
- 46 Potrivit jurisprudenței Curții, noțiunea de „independență” presupune două aspecte. Primul aspect, de ordin extern, impune ca organul respectiv să își exercite funcțiile în mod complet autonom, fără a fi supus vreunei legături ierarhice sau de subordonare și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, fiind astfel protejat împotriva intervențiilor sau a presiunilor externe susceptibile să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să influențeze deciziile acestora (Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 57 și jurisprudența citată).
- 47 În ceea ce privește aspectul extern al noțiunii de „independență”, trebuie amintit că inamovibilitatea membrilor organismului în cauză constituie o garanție inerentă a independenței judecătorilor întrucât urmărește să protejeze persoana celor care au misiunea de a judeca (Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 58 și jurisprudența citată).
- 48 Principiul inamovibilității, a cărui importanță cardinală trebuie subliniată, impune în special ca judecătorii să poată rămâne în funcție cât timp nu au împlinit vârsta obligatorie de pensionare sau până la expirarea mandatului lor, atunci când acesta are o durată determinată. Fără a avea un caracter total absolut, principiul menționat nu poate face obiectul unor excepții decât cu condiția ca motive legitime și imperative să justifice aceasta, cu respectarea principiului proporționalității. Astfel, se

admite în general că judecătorii pot fi revocați dacă sunt inapți să continue să își exercite funcțiile ca urmare a unei incapacități sau a unei încălcări grave, cu respectarea procedurilor corespunzătoare (Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 59 și jurisprudența citată).

- 49 Garanția inamovibilității membrilor unei instanțe impune astfel ca situațiile de revocare a membrilor acestui organ să fie stabilite printr-o reglementare specifică, prin intermediul unor dispoziții legislative exprese care să ofere garanții care să le depășească pe cele prevăzute de normele generale de drept administrativ și de drept al muncii aplicabile în cazul revocării abuzive (Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 60 și jurisprudența citată).
- 50 Al doilea aspect al noțiunii de „independență”, de ordin intern, este legat de noțiunea de „imparțialitate” și vizează echidistanța față de părțile din litigiu și de interesele lor în raport cu obiectul acestuia. Aspectul menționat impune respectarea obiectivității și lipsa oricărui interes în soluționarea litigiului în afara strictei aplicări a normei de drept (Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 61 și jurisprudența citată).
- 51 Aceste garanții de independență și de imparțialitate postulează existența unor norme, în special în ceea ce privește compunerea instanței, numirea, durata funcției, precum și cauzele de abținere, de recuzare și de revocare a membrilor săi, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea instanței respective în privința unor elemente exterioare și la neutralitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă (Hotărârea din 21 ianuarie 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punctul 63 și jurisprudența citată).
- 52 În speță, în ceea ce privește numirea judecătorilor de pace, este necesar să se constate că, potrivit reglementării naționale aplicabile, în special articolul 4 din Legea nr. 374/1991, judecătorii de pace sunt numiți prin decret al Președintelui Republicii Italiene după deliberarea Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea consiliului judiciar competent teritorial, completat cu cinci reprezentanți desemnați de comun acord de consilierii ordinului avocaților și de procurorii din circumscripția curții de apel.
- 53 În ceea ce privește durata funcțiilor judecătorilor de pace, trebuie arătat că din dosarul prezentat Curții reiese că acești judecători au un mandat cu o durată de patru ani, care poate fi reînnoit la termen pentru aceeași durată. În plus, judecătorii de pace rămân, în principiu, în funcție până la expirarea mandatului lor de patru ani, dacă acesta din urmă nu este reînnoit.
- 54 În ceea ce privește revocarea judecătorilor de pace, din acest dosar reiese că situațiile de revocare a acestora și procedurile specifice aferente sunt stabilite de dispozițiile legislative exprese la nivel național.
- 55 În plus, rezultă că judecătorii de pace își exercită funcțiile în deplină autonomie, sub rezerva normelor în materie disciplinară și fără presiuni externe susceptibile să le influențeze deciziile.
- 56 În ceea ce privește cerința independenței, analizată din perspectiva celui de al doilea aspect al său, de ordin intern, vizat la punctul 50 din prezenta hotărâre, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 51 din concluzii, este suficient să se constate că Curtea a răspuns deja, în mai multe rânduri, la întrebări preliminare privind statutul judecătorilor fără a pune la îndoială independența instanțelor de trimitere care au adresat aceste întrebări [a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iunie 2017, Florescu și alții, C-258/14, EU:C:2017:448, Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, Hotărârea din 7 februarie 2019, Escribano Vindel, C-49/18, EU:C:2019:106, precum și Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982].

- 57 Ținând seama de considerațiile prezentate la punctele 44-56 din prezenta hotărâre, trebuie să se considere că cerința independenței este îndeplinită în speță.
- 58 În continuare, se ridică problema caracterului obligatoriu al instanței de trimitere.
- 59 Republica Italiană și Comisia au exprimat îndoieli cu privire la competența instanței de trimitere de a soluționa un litigiu precum litigiul principal, în măsura în care, pe de o parte, pretențiile formulate de reclamanta din litigiul principal se înscriu în cadrul unui litigiu în materia dreptului muncii, care privește aspectul dacă judecătorii de pace sunt lucrători. Or, este suficient să se arate, în această privință, că este cert că litigiul principal nu este o acțiune în materia dreptului muncii, ci o acțiune în despăgubire îndreptată împotriva statului. În plus, Republica Italiană și Comisia nu contestă faptul că judecătorii de pace sunt competenți să soluționeze astfel de acțiuni.
- 60 În ceea ce privește, pe de altă parte, pretinsa fracționare a creanțelor reclamantei din litigiul principal, este necesar să se arate că din decizia de trimitere reiese că, potrivit articolului 7 primul paragraf din codice di procedura civile (Codul de procedură civilă), judecătorul de pace este competent să judece litigiile referitoare la bunuri mobile a căror valoare nu depășește 5 000 de euro, atunci când competența nu este atribuită prin lege unei alte instanțe. Potrivit aceleiași decizii, articolul 4 alineatul 43 din legge 12 novembre 2011, n. 183 (Legea nr. 183 din 12 noiembrie 2011), nu prevede nicio rezervă în ceea ce privește competența materială și, prin urmare, cererea reclamantei din litigiul principal având ca obiect obținerea unei somații de plată împotriva guvernului italian a fost formulată corect în limitele competenței instanței de trimitere, în funcție de valoare și de competența teritorială a acesteia.
- 61 În această privință, este suficient să se amintească faptul că nu revine Curții nici sarcina să repună în discuție aprecierea instanței de trimitere cu privire la admisibilitatea acțiunii principale, care este, în cadrul procedurii trimiterii preliminare, de competența instanței naționale, nici sarcina de a verifica dacă decizia de trimitere a fost luată în conformitate cu normele naționale de organizare judecătorească și de procedură judiciară (Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții, C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 30, precum și Ordonanța din 17 ianuarie 2019, Rossi și alții, C-626/17, nepublicată, EU:C:2019:28, punctul 22, precum și jurisprudența citată). Curtea trebuie să rămână fidelă deciziei de trimitere provenite de la o instanță a unui stat membru, atât timp cât nu a fost revocată în cadrul căilor de atac prevăzute eventual de dreptul național (Hotărârea din 7 iulie 2016, Genentech, C-567/14, EU:C:2016:526, punctul 23, și Hotărârea din 11 iulie 1996, SFEI și alții, C-39/94, EU:C:1996:285, punctul 24).
- 62 Trebuie adăugat că, în aceste condiții, o asemenea situație se distinge de cele în discuție în special în cauza în care au fost pronunțate Ordonanța din 6 septembrie 2018, Di Girolamo (C-472/17, nepublicată, EU:C:2018:684), și Ordonanța din 17 decembrie 2019, Di Girolamo (C-618/18, nepublicată, EU:C:2019:1090), în care instanța de trimitere a indicat în mod clar că nu era competentă să se pronunțe cu privire la cererea formulată în fața sa.
- 63 În sfârșit, în ceea ce privește caracterul contradictoriu al procedurii pendente în fața instanței de trimitere, este suficient să se amintească faptul că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, articolul 267 TFUE nu condiționează sesizarea Curții de caracterul contradictoriu al procedurii în fața instanței de trimitere. În schimb, din acest articol rezultă că instanțele naționale au competența să sesizeze Curtea numai dacă există un litigiu pendente pe rolul lor și dacă sunt chemate să se pronunțe în cadrul unei proceduri destinate să se finalizeze printr-o decizie cu caracter jurisdicțional (Hotărârea din 16 decembrie 2008, Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, punctul 56, și Hotărârea din 4 septembrie 2019, Salvoni, C-347/18, EU:C:2019:661, punctul 26, precum și jurisprudența citată). Or, această situație se regăsește în speță.

- 64 În plus, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 62 din concluzii, Curtea a statuat deja că o cerere de decizie preliminară îi poate fi adresată inclusiv dacă aceasta este formulată în cadrul unei proceduri de somație de plată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 decembrie 1971, *Politi*, 43/71, EU:C:1971:122, punctele 4 și 5, precum și Hotărârea din 8 iunie 1998, *Corsica Ferries France*, C-266/96, EU:C:1998:306, punctul 23).
- 65 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se înlăture îndoielile exprimate de Comisie și de guvernul italian și să se constate că judecătorul de pace îndeplinește criteriile pentru a fi considerat o „instanță dintr-un stat membru”, în sensul articolului 267 TFUE.
- 66 În al doilea rând, în ceea ce privește necesitatea cererii de decizie preliminară și relevanța întrebărilor adresate, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, numai instanța națională sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și relevanța întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea unei norme de drept al Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe [Hotărârea din 19 noiembrie 2019, *A. K și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme)*, C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctul 97, precum și jurisprudența citată].
- 67 Rezultă că întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de relevanță. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate [Hotărârea din 19 noiembrie 2019, *A. K și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme)*, C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctul 98, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 19 octombrie 2017, *Paper Consult*, C-101/16, EU:C:2017:775, punctul 29, precum și jurisprudența citată].
- 68 Astfel, întrucât decizia de trimitere constituie temeiul procedurii urmate în fața Curții, este indispensabil ca instanța națională să clarifice, în această decizie, cadrul factual și normativ în care se înscrie litigiul principal și să ofere un minim de explicații cu privire la motivele care au stat la baza alegerii prevederilor dreptului Uniunii a căror interpretare o solicită, precum și cu privire la legătura pe care o stabilește între aceste prevederi și legislația națională aplicabilă litigiului cu care este sesizată (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 9 martie 2017, *Milkova*, C-406/15, EU:C:2017:198, punctul 73, precum și Ordonanța din 16 ianuarie 2020, *Telecom Italia și alții*, C-368/19, nepublicată, EU:C:2020:21, punctul 37).
- 69 Aceste cerințe cumulative privind conținutul unei cereri de decizie preliminară figurează în mod explicit la articolul 94 din Regulamentul de procedură. Reiese de aici în special că cererea de decizie preliminară trebuie să cuprindă „expunerea motivelor care au determinat instanța de trimitere să aibă îndoieli cu privire la interpretarea sau la validitatea anumitor dispoziții ale dreptului Uniunii, precum și legătura pe care instanța de trimitere o stabilește între aceste dispoziții și legislația națională aplicabilă litigiului principal”.
- 70 În speță, trebuie să se constate că din cuprinsul punctului 22 din decizia sa reiese cu claritate că, la acest punct, instanța de trimitere se limitează să prezinte argumentația reclamantei din litigiul principal potrivit căreia ar fi posibil să i se admită cererea fără a adresa întrebări Curții și nu afirmă nicidecum că o trimitere preliminară nu ar fi necesară pentru soluționarea litigiului cu care este sesizată.

- 71 În plus, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctele 32 și 33 din concluzii, trebuie subliniat, în ceea ce privește a doua întrebare preliminară, că aceasta nu este lipsită de relevanță în măsura în care, prin intermediul acestei întrebări, pentru a se stabili dacă reclamanta din litigiul principal poate solicita daune interese ca urmare a refuzului de a i se acorda concediu plătit, instanța de trimitere urmărește să obțină clarificări cu privire la noțiunea de „lucrător”, în sensul Directivei 2003/88, și la principiul nediscriminării enunțat în acordul-cadru pentru a stabili dacă acestea le sunt aplicabile judecătorilor de pace italieni.
- 72 Or, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 34 din concluzii, aceste întrebări necesită o clarificare.
- 73 În schimb, în ceea ce privește a treia întrebare, este necesar să se arate că litigiul principal nu privește răspunderea personală a judecătorilor, ci o cerere de despăgubire pentru concediu plătit. Instanța de trimitere nu a explicat motivul pentru care i-ar fi necesară o interpretare a articolului 47 din cartă pentru a se pronunța, nici legătura pe care o stabilește între dispozițiile Uniunii a căror interpretare o solicită și legislația națională aplicabilă litigiului principal.
- 74 În plus, nu reiese în niciun mod din decizia de trimitere că ar putea fi pusă în discuție răspunderea pentru fapte săvârșite cu intenție sau din culpă gravă de către instanța de trimitere.
- 75 În aceste condiții, având în vedere toate aceste elemente, trebuie să se constate că cererea de decizie preliminară este admisibilă, cu excepția celei de a treia întrebări.

Cu privire la fond

Cu privire la prima întrebare

- 76 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 267 TFUE trebuie interpretat în sensul că Giudice di pace (Judecătorul de Pace) intră în sfera noțiunii de „instanță dintr-un stat membru”, în sensul acestui articol.
- 77 În speță, din considerațiile prezentate la punctele 42-65 din prezenta hotărâre reiese că aceasta este situația. În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare că Giudice di pace (Judecătorul de Pace) se încadrează în noțiunea de „instanță dintr-un stat membru”, în sensul acestui articol.

Cu privire la a doua întrebare

- 78 Cu titlu introductiv, este necesar să se arate că a doua întrebare cuprinde trei aspecte distincte destinate să aprecieze un eventual drept al judecătorilor de pace de a beneficia de concedii plătite în temeiul dreptului Uniunii. Astfel, această întrebare privește, mai întâi, interpretarea noțiunii de „lucrător”, în sensul Directivei 2003/88, pentru a stabili dacă un Giudice di pace (judecător de pace) precum reclamanta din litigiul principal poate intra în sfera acestei noțiuni, în măsura în care articolul 7 alineatul (1) din directiva menționată prevede că statele membre iau măsurile necesare pentru ca orice lucrător să beneficieze de un concediu anual plătit de cel puțin patru săptămâni. În continuare, întrebarea respectivă vizează noțiunea de „lucrător pe durată determinată” în sensul acordului-cadru. În sfârșit, dacă această din urmă noțiune ar include judecătorul de pace, instanța de trimitere ridică problema dacă acesta poate fi comparat cu magistrații de drept comun în vederea aplicării principiului nediscriminării enunțat în clauza 4 din acest acord-cadru, care beneficiază de concediu anual plătit suplimentar de 30 de zile în total.

– Cu privire la Directiva 2003/88

- 79 Prin intermediul primei părți a celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2003/88 și articolul 31 alineatul (2) din cartă trebuie interpretate în sensul că un judecător de pace care își exercită funcțiile cu titlu principal și care primește indemnizații legate de prestațiile efectuate, precum și indemnizații pentru fiecare lună de serviciu efectiv poate intra în sfera noțiunii de „lucrător”, în sensul acestor dispoziții.
- 80 În primul rând, trebuie să se stabilească dacă directiva menționată este aplicabilă în speță.
- 81 În această privință, trebuie amintit că articolul 1 alineatul (3) din Directiva 2003/88 definește domeniul de aplicare al acesteia prin trimitere la articolul 2 din Directiva 89/391.
- 82 Conform articolului 2 alineatul (1) din Directiva 89/391, aceasta se aplică „tuturor sectoarelor de activitate, atât publice, cât și private”.
- 83 Totuși, după cum rezultă din articolul 2 alineatul (2) primul paragraf din directiva menționată, aceasta nu este aplicabilă atunci când caracteristici inerente anumitor activități specifice din domeniul administrației publice, cum ar fi forțele armate sau poliția, sau anumitor activități specifice din domeniul serviciilor de protecție civilă sunt, în mod inevitabil, în contradicție cu dispozițiile sale.
- 84 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței Curții, criteriul utilizat la articolul 2 alineatul (2) primul paragraf din Directiva 89/391 pentru a exclude anumite activități din domeniul de aplicare al acestei directive și, în mod indirect, din cel al Directivei 2003/88 este întemeiat nu pe apartenența lucrătorilor la unul dintre sectoarele administrației publice vizate de dispoziția menționată, apreciat în ansamblul său, ci exclusiv pe natura specifică a anumitor sarcini speciale realizate de lucrătorii din sectoarele vizate de această dispoziție, natură care justifică o excepție de la normele în materie de protecție a securității și a sănătății lucrătorilor, ca urmare a necesității absolute de a garanta o protecție eficace a colectivității (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 noiembrie 2018, Sindicatul Familia Constanța și alții, C-147/17, EU:C:2018:926, punctul 55).
- 85 În speță, chiar dacă activitatea jurisdicțională a judecătorului de pace nu este menționată în mod expres în exemplele citate la articolul 2 alineatul (1) din Directiva 89/391, aceasta face parte din sectorul de activitate public. Ea intră astfel, în principiu, în domeniul de aplicare al Directivei 89/391 și al Directivei 2003/88.
- 86 În plus, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 71 din concluzii, nimic nu justifică aplicarea articolului 2 alineatul (2) primul paragraf din Directiva 89/391 în privința judecătorilor de pace și excluderea lor globală din domeniul de aplicare al acestor două directive.
- 87 În aceste condiții, este necesar să se considere că Directiva 2003/88 este aplicabilă în cauza principală.
- 88 În al doilea rând, trebuie amintit că, în vederea aplicării Directivei 2003/88, noțiunea de „lucrător” nu poate primi o interpretare care să varieze în funcție de sistemele de drept național, ci are o semnificație autonomă proprie dreptului Uniunii (Hotărârea din 26 martie 2015, Fenoll, C-316/13, EU:C:2015:200, punctul 25, și Hotărârea din 20 noiembrie 2018, Sindicatul Familia Constanța și alții, C-147/17, EU:C:2018:926, punctul 41, precum și jurisprudența citată).
- 89 Această constatare se impune și în vederea interpretării noțiunii de „lucrător”, în sensul articolului 7 din Directiva 2003/88 și al articolului 31 alineatul (2) din cartă, pentru a garanta uniformitatea domeniului de aplicare *ratione personae* al dreptului la concediu plătit al lucrătorilor (Hotărârea din 26 martie 2015, Fenoll, C-316/13, EU:C:2015:200, punctul 26).

- 90 Noțiunea menționată trebuie definită potrivit unor criterii obiective ce caracterizează raportul de muncă, ținându-se cont de drepturile și de obligațiile persoanelor implicate (Hotărârea din 20 noiembrie 2018, Sindicatul Familia Constanța și alții, C-147/17, EU:C:2018:926, punctul 41, precum și jurisprudența citată).
- 91 În cadrul calificării din perspectiva noțiunii de „lucrător”, sarcină care revine, în ultimă instanță, instanței naționale, aceasta trebuie să se întemeieze pe criterii obiective și să evalueze în ansamblu toate împrejurările cauzei cu care este sesizată, care au legătură cu natura atât a activităților în discuție, cât și a raportului dintre părțile în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 octombrie 2010, Union syndicale Solidaires Isère, C-428/09, EU:C:2010:612, punctul 29).
- 92 Curtea poate totuși să indice instanței de trimitere principiile și criteriile de care aceasta va trebui să țină seama în cadrul analizei sale.
- 93 Prin urmare, este necesar să se amintească, pe de o parte, că trebuie considerată ca fiind „lucrător” orice persoană care exercită activități reale și efective, cu excepția unor activități care sunt atât de reduse încât apar ca fiind pur marginale și accesorii (Hotărârea din 26 martie 2015, Fenoll, C-316/13, EU:C:2015:200, punctul 27).
- 94 Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, caracteristica esențială a raportului de muncă o constituie împrejurarea că o persoană îndeplinește, într-o anumită perioadă, pentru o altă persoană și sub îndrumarea acesteia, prestații în schimbul cărora primește o remunerație (Hotărârea din 20 noiembrie 2018, Sindicatul Familia Constanța și alții, C-147/17, EU:C:2018:926, punctul 41 și jurisprudența citată).
- 95 Mai întâi, în ceea ce privește prestațiile efectuate de reclamanta din litigiul principal în calitate de judecător de pace, din decizia de trimitere reiese că acestea sunt reale și efective și că le exercită, de altfel, cu titlu principal. În special, pentru o anumită perioadă, în speță în perioada cuprinsă între 1 iulie 2017 și 30 iunie 2018, aceasta, pe de o parte, a pronunțat, în calitate de judecător în materie penală, 478 de hotărâri, precum și 1 326 de ordonanțe și, pe de altă parte, a participat la ședințe de judecată de două ori pe săptămână. Respectivul prestații nu apar ca fiind pur marginale și accesorii.
- 96 În acest context, trebuie amintit, în ceea ce privește natura raportului juridic în discuție în litigiul principal, în cadrul căruia reclamanta din litigiul principal își exercită funcțiile, că Curtea a statuat deja că natura juridică *sui generis* a unui raport de muncă din perspectiva dreptului național nu poate avea nicio consecință asupra calității de „lucrător”, în sensul dreptului Uniunii (Hotărârea din 26 martie 2015, Fenoll, C-316/13, EU:C:2015:200, punctul 31).
- 97 În continuare, în ceea ce privește remunerația, trebuie să se examineze dacă sumele primite de reclamanta din litigiul principal îi sunt plătite acesteia în schimbul activității sale profesionale.
- 98 În această privință, reiese din dosarul prezentat Curții că judecătorii de pace primesc indemnizații legate de prestațiile pe care le efectuează, în quantum de 35 sau de 55 de euro, supuse aceluiași impozite ca remunerația unui lucrător obișnuit. În special, aceștia beneficiază de astfel de indemnizații pentru fiecare ședință civilă sau penală, chiar dacă nu este vorba despre o ședință de audiere a pledoariilor, și pentru aplicarea de sigilii, precum și pentru orice altă procedură atribuită și încheiată sau radiată de pe rol. În plus, judecătorii menționați primesc indemnizații pentru fiecare lună de serviciu efectiv pentru cheltuieli de formare, pentru cheltuieli de perfecționare profesională și pentru cheltuieli generale aferente funcției.
- 99 Deși din decizia de trimitere reiese că funcția de judecător de pace este „onorifică” și că anumite sume sunt plătite cu titlu de indemnizație pentru rambursarea unor cheltuieli, nu este mai puțin adevărat că volumul de muncă depus de reclamanta din litigiul principal și, în consecință, sumele primite de

aceasta pentru munca respectivă sunt importante. Astfel, din decizia amintită reiese că, în perioada cuprinsă între 1 iulie 2017 și 30 iunie 2018, reclamanta din litigiul principal a încheiat aproximativ 1 800 de proceduri.

- 100 Astfel, simpla împrejurare că funcțiile de judecător de pace sunt calificate drept „onorifice” de reglementarea națională nu înseamnă că prestațiile financiare pe care le percepe un judecător de pace trebuie considerate ca fiind lipsite de caracter remuneratoriu.
- 101 Pe de altă parte, deși este cert că remunerația pentru prestațiile efectuate constituie o caracteristică fundamentală a raportului de muncă, nu este mai puțin adevărat că nici nivelul limitat al remunerației menționate, nici originea resurselor pentru aceasta din urmă nu pot avea vreo consecință asupra calității de „lucrător” în sensul dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 martie 2006, *Mattern și Cikotic*, C-10/05, EU:C:2006:220, punctul 22, precum și Hotărârea din 4 iunie 2009, *Vatsouras și Koupatantze*, C-22/08 și C-23/08, EU:C:2009:344, punctul 27).
- 102 În aceste condiții, revine instanței naționale, cu ocazia aprecierii faptelor pentru care este singura competentă, sarcina de a verifica, în ultimă instanță, dacă sumele percepute de reclamanta din litigiul principal în cadrul activității sale profesionale ca judecător de pace prezintă un caracter remuneratoriu de natură să îi confere un avantaj material și să îi asigure subsistența.
- 103 În sfârșit, un raport de muncă presupune existența unei relații de subordonare între lucrător și angajatorul său. Existența unei asemenea relații trebuie apreciată în fiecare caz specific în funcție de toate elementele și de toate circumstanțele ce caracterizează raporturile existente între părți (Hotărârea din 20 noiembrie 2018, *Sindicatul Familia Constanța și alții*, C-147/17, EU:C:2018:926, punctul 42, precum și jurisprudența citată).
- 104 Desigur, este inerent funcției judecătorilor faptul că aceștia trebuie să fie protejați împotriva intervențiilor sau a presiunilor externe susceptibile să aducă atingere independenței lor în exercitarea activităților lor jurisdicționale și a funcției de judecată.
- 105 Cu toate acestea, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 83 din concluzii, această cerință nu împiedică calificarea judecătorilor drept „lucrători”.
- 106 În această privință, reiese din jurisprudență că împrejurarea că judecătorii sunt supuși unor condiții de exercitare a activității lor și că pot fi considerați lucrători nu aduce nicidecum atingere principiului independenței puterii judecătorești și nici posibilității statelor membre de a prevedea existența unui statut special căruia să îi fie supuși magistrații (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 martie 2012, *O'Brien*, C-393/10, EU:C:2012:110, punctul 47).
- 107 În aceste condiții, deși prin ea însăși împrejurarea că, în speță, judecătorii de pace sunt supuși competenței disciplinare exercitate de Consiglio Superiore della magistratura (Consiliul Superior al Magistraturii, Italia, denumit în continuare „CSM”) nu este suficientă pentru a se considera că aceștia se află, față de un angajator, într-un raport juridic de subordonare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 1987, *Comisia/Țările de Jos*, 235/85, EU:C:1987:161, punctul 14), trebuie totuși să se țină seama de această împrejurare în contextul ansamblului faptelor din litigiul principal.
- 108 Astfel, trebuie să se ia în considerare modul de organizare a activității judecătorilor de pace.
- 109 În această privință, din decizia de trimitere reiese că, deși își pot organiza activitatea într-un mod mai flexibil decât membrii altor profesii, judecătorii de pace trebuie să respecte tabele care indică compunerea instanței de pace din care fac parte, aceste tabele reglementând în detaliu și în mod obligatoriu organizarea activității lor, inclusiv atribuirea dosarelor, datele și orele ședințelor.

- 110 Din decizia de trimitere reiese de asemenea că judecătorii de pace sunt obligați să respecte ordinele de serviciu al Capo dell'Ufficio (șeful serviciului, Italia). Acești judecători sunt de asemenea obligați să respecte deciziile de organizare speciale și generale ale CSM.
- 111 Instanța de trimitere adaugă că judecătorii menționați trebuie să fie accesibili în mod constant și sunt supuși, în materie disciplinară, unor obligații analoge celor ale magistraților profesioniști.
- 112 În aceste condiții, rezultă că judecătorii de pace își exercită funcțiile în contextul unui raport juridic de subordonare pe plan administrativ, care nu afectează independența lor în exercitarea funcției de judecată, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.
- 113 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima parte a celei de a doua întrebări că articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2003/88 și articolul 31 alineatul (2) din cartă trebuie interpretate în sensul că un judecător de pace care, în cadrul exercitării funcțiilor sale, efectuează prestații reale și efective care nu sunt nici pur marginale, nici accesorii și pentru care primește indemnizații care prezintă un caracter remuneratoriu poate intra în sfera noțiunii de „lucrător”, în sensul acestor dispoziții, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

– *Cu privire la noțiunea de „lucrător pe durată determinată” în sensul acordului-cadru*

- 114 Prin intermediul celei de a doua părți a celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă clauza 2 alineatul (1) din acordul-cadru trebuie interpretată în sensul că un judecător de pace numit pentru o perioadă limitată, care își exercită funcția cu titlu principal și care primește indemnizații legate de prestațiile efectuate, precum și indemnizații pentru fiecare lună de serviciu efectiv, intră în sfera noțiunii de „lucrător pe durată determinată”, în sensul acestei dispoziții.
- 115 În această privință, din modul de redactare a dispoziției menționate reiese că domeniul de aplicare al acestuia are o concepție largă, întrucât vizează în general „lucrători[i] pe durată determinată care au un contract de muncă sau un raport de muncă definite în legislația, convențiile colective sau practicile în vigoare în fiecare stat membru”. În plus, definiția noțiunii de „lucrător pe durată determinată”, în sensul clauzei 3 alineatul (1) din acordul-cadru, cuprinde toți lucrătorii, fără a face distincție în funcție de calitatea publică sau privată a angajatorului lor și indiferent de calificarea contractului lor în dreptul intern (Hotărârea din 19 martie 2020, Sánchez Ruiz și alții, C-103/18 și C-429/18, EU:C:2020:219, punctul 108).
- 116 Acordul-cadru se aplică, prin urmare, tuturor lucrătorilor care prestează servicii remunerate în cadrul unui raport de muncă pe durată determinată în care se află cu angajatorul lor, în măsura în care aceștia au un contract sau un raport de muncă în sensul dreptului național și numai sub rezerva marjei de apreciere conferite statelor membre de clauza 2 alineatul (2) din acordul-cadru în ceea ce privește aplicarea acestuia din urmă anumitor categorii de contracte sau de raporturi de muncă, precum și excluderea, în conformitate cu al patrulea paragraf al preambulului acordului-cadru, a lucrătorilor temporari (Hotărârea din 19 martie 2020, Sánchez Ruiz și alții, C-103/18 și C-429/18, EU:C:2020:219, punctul 109).
- 117 Deși, astfel cum reiese din considerentul (17) al Directivei 1999/70 și din clauza 2 alineatul (1) din acordul-cadru, această directivă lasă statelor membre sarcina de a defini termenii „contract de muncă” sau „raport de muncă” utilizați în clauza respectivă în conformitate cu legislația și/sau cu practicile naționale, nu este mai puțin adevărat că puterea de apreciere acordată statelor membre pentru a defini asemenea noțiuni nu este nelimitată. Astfel, asemenea termeni pot fi definiți în conformitate cu dreptul și/sau cu practicile naționale, cu condiția să fie respectat efectul util al acestei directive și principiile generale ale dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 martie 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punctul 34).

- 118 În acest context, simpla împrejurare că o activitate profesională a cărei exercitare conferă un avantaj material este calificată drept „onorifică” în temeiul dreptului național este lipsită de relevanță, în ceea ce privește aplicabilitatea acordului-cadru, în caz contrar existând riscul de a repune în discuție în mod serios efectul util al Directivei 1999/70 și cel al acordului-cadru, precum și aplicarea lor uniformă în statele membre, rezervând acestora din urmă posibilitatea de a exclude în mod discreționar anumite categorii de persoane de la beneficiul protecției urmărite de instrumentele menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 septembrie 2007, Del Cerro Alonso, C-307/05, EU:C:2007:509, punctul 29, și Hotărârea din 1 martie 2012, O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punctul 36).
- 119 Astfel cum s-a amintit la punctul 116 din prezenta hotărâre, Directiva 1999/70 și acordul-cadru sunt aplicabile tuturor lucrătorilor care prestează servicii remunerate în cadrul unui raport de muncă pe durată determinată cu angajatorul lor.
- 120 Or, astfel cum reiese în special din cuprinsul punctelor 95, 98 și 99 din prezenta hotărâre, precum și din cererea de decizie preliminară, rezultă că un judecător de pace precum reclamanta din litigiul principal efectuează în această calitate prestații reale și efective care nu sunt pur marginale și accesorii și care dau naștere, în schimb, unor indemnizații pentru fiecare prestație și lunare al căror caracter remuneratoriu nu poate fi exclus.
- 121 Pe de altă parte, Curtea a decis că acordul-cadru nu exclude niciun sector specific și că cerințele prevăzute în acest acord au vocația să se aplice contractelor, precum și raporturilor de muncă pe durată determinată încheiate cu administrațiile și cu celelalte entități din sectorul public (Ordonanța din 19 martie 2019, CCOO, C-293/18, nepublicată, EU:C:2019:224, punctul 30).
- 122 În această privință, trebuie arătat că împrejurarea că, în speță, judecătorii sunt titulari ai unei funcții judiciare nu este suficientă, în sine, pentru a-i exclude de la posibilitatea de a beneficia de drepturile prevăzute de acest acord-cadru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 martie 2012, O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punctul 41).
- 123 Astfel, reiese din necesitatea de a asigura efectul util al principiului egalității de tratament consacrat prin acordul-cadru menționat că o astfel de excludere nu poate fi admisă decât dacă natura raportului de muncă în cauză este substanțial diferită de cea a raportului dintre angajatori și angajații care intră, potrivit dreptului național, în categoria lucrătorilor, în caz contrar respectiva excludere fiind considerată arbitrară (a se vedea prin analogie Hotărârea din 1 martie 2012, O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punctul 42).
- 124 Revine instanței de trimitere sarcina de a examina în ultimă instanță în ce măsură raportul dintre judecătorii de pace și Ministerul Justiției este, prin natura sa, substanțial diferit de un raport de muncă între un angajator și un angajat. Curtea poate totuși să indice instanței de trimitere câteva principii și criterii de care aceasta va trebui să țină seama în cadrul analizei sale (a se vedea prin analogie Hotărârea din 1 martie 2012, O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punctul 43).
- 125 În această privință, în cadrul examinării prin care se urmărește să se stabilească dacă natura raportului menționat este substanțial diferită de cea a raportului de muncă dintre angajatori și angajații care intră, potrivit dreptului național, în categoria lucrătorilor, instanța de trimitere va trebui, în conformitate cu spiritul și cu finalitatea acordului-cadru, să ia în considerare opoziția dintre această categorie și cea a profesiilor independente (a se vedea prin analogie Hotărârea din 1 martie 2012, O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punctul 44).
- 126 Din această perspectivă, trebuie să se țină seama de modul în care sunt numiți și revocați judecătorii, dar și de modul în care este organizată activitatea lor (a se vedea prin analogie Hotărârea din 1 martie 2012, O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punctul 45).

- 127 În ceea ce privește desemnarea judecătorilor de pace, articolul 4 din Legea nr. 374/1991 prevede că acești judecători sunt numiți prin decret al Președintelui Republicii Italiene, după deliberarea Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea consiliului judiciar competent teritorial, completat cu cinci reprezentanți desemnați de comun acord de consilierii ordinului avocaților și procurorilor din circumscripția curții de apel.
- 128 Or, nu este determinant, în această privință, faptul că aceste raporturi de muncă au fost stabilite prin decrete prezidențiale în considerarea calității publice a angajatorului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 martie 2020, Sánchez Ruiz și alții, C-103/18 și C-429/18, EU:C:2020:219, punctul 115).
- 129 În ceea ce privește revocarea judecătorilor de pace, din elementele dosarului reiese că situațiile de revocare a acestora și procedurile specifice aferente sunt stabilite de dispozițiile legislative exprese la nivel național. În această privință, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă modalitățile de revocare a judecătorilor de pace stabilite la nivel național fac ca raportul dintre judecătorii de pace și Ministerul Justiției să fie substanțial diferit de un raport de muncă dintre un angajator și un lucrător.
- 130 În ceea ce privește modul de organizare a activității judecătorilor de pace și în special aspectul dacă acești judecători își exercită funcțiile în contextul unui raport juridic de subordonare, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 107-112 din prezenta hotărâre, deși reiese că judecătorii menționați își exercită funcțiile în contextul unui astfel de raport juridic, este de competența instanței de trimitere să verifice acest aspect.
- 131 În ceea ce privește aspectul dacă raportul dintre judecătorii de pace și Ministerul Justiției are o durată determinată, rezultă din formularea clauzei 3 alineatul (1) din acordul-cadru că un contract sau un raport de muncă pe durată determinată se caracterizează prin faptul că încetarea contractului sau a raportului de muncă menționat „este determinată de condiții obiective, cum ar fi împlinirea termenului, îndeplinirea unei sarcini determinate sau producerea unui eveniment determinat” (Ordonanța din 19 martie 2019, CCOO, C-293/18, nepublicată, EU:C:2019:224, punctul 31).
- 132 În cauza principală, din dosarul de care dispune Curtea reiese că mandatul judecătorilor de pace este limitat la o perioadă de patru ani care poate fi reînnoită.
- 133 În consecință, rezultă că, în speță, relația dintre judecătorii de pace și Ministerul Justiției are o durată determinată.
- 134 Având în vedere toate aceste elemente, trebuie să se răspundă la a doua parte a celei de a doua întrebări că clauza 2 alineatul (1) din acordul-cadru trebuie interpretată în sensul că noțiunea de „lucrător pe durată determinată”, care figurează la această dispoziție, poate include un judecător de pace numit pentru o perioadă limitată, care, în cadrul funcțiilor sale, efectuează prestații reale și efective care nu sunt nici pur marginale, nici accesorii și pentru care primește indemnizații care au un caracter remuneratoriu, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

– *Cu privire la principiul nediscriminării în sensul acordului-cadru*

- 135 Prin intermediul celei de a treia părți a celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă clauza 4 alineatul (1) din acordul-cadru trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale care nu prevede dreptul unui judecător de pace de a beneficia de un concediu anual plătit de 30 de zile precum cel prevăzut pentru magistrații de drept comun, în ipoteza în care acest judecător de pace ar intra sub incidența noțiunii de „lucrător pe durată determinată”, în sensul clauzei 2 alineatul (1) din acest acord-cadru.

- 136 În această privință, trebuie amintit că clauza 4 alineatul (1) din acordul-cadru enunță, în ceea ce privește condițiile de încadrare în muncă, o interdicție de a trata lucrătorii pe durată determinată într-un mod mai puțin favorabil decât lucrătorii pe durată nedeterminată comparabili, numai pentru că aceștia au un contract sau un raport de muncă pe durată determinată, cu excepția cazului în care tratamentul diferențiat este justificat de motive obiective.
- 137 Curtea a decis că această dispoziție urmărește să aplice principiul nediscriminării în privința lucrătorilor pe durată determinată pentru a împiedica astfel posibilitatea ca un raport de muncă de această natură să fie utilizat de un angajator pentru a-i priva pe acești lucrători de drepturile recunoscute lucrătorilor pe durată nedeterminată (a se vedea Hotărârea din 22 ianuarie 2020, Baldonado Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, punctul 35).
- 138 Având în vedere obiectivele urmărite prin acordul-cadru, clauza 4 din acesta trebuie înțeleasă în sensul că exprimă un principiu de drept social al Uniunii care nu poate fi interpretat în mod restrictiv (Hotărârea din 5 iunie 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, punctul 41).
- 139 În speță, trebuie arătat, în primul rând, că diferența de tratament invocată de reclamanta din litigiul principal constă în faptul că magistrații de drept comun au dreptul la 30 de zile de concediu anual plătit, în timp ce judecătorii de pace nu dispun de un astfel de drept.
- 140 În al doilea rând, trebuie să se considere că dreptul la concediu anual plătit recunoscut lucrătorilor intră în mod incontestabil în sfera noțiunii de „condiții de încadrare în muncă”, în sensul clauzei 4 alineatul (1) din acordul-cadru.
- 141 În al treilea rând, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, principiul nediscriminării, în raport cu care clauza 4 alineatul (1) din acordul-cadru constituie o expresie particulară, impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea din 5 iunie 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, punctul 49 și jurisprudența citată).
- 142 În această privință, principiul nediscriminării a fost pus în aplicare și concretizat prin acordul-cadru numai în ceea ce privește diferențele de tratament dintre lucrătorii pe durată determinată și lucrătorii pe durată nedeterminată care se află într-o situație comparabilă (Hotărârea din 5 iunie 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 143 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, pentru a aprecia dacă persoanele interesate efectuează aceeași muncă sau o muncă similară în sensul acordului-cadru, este necesar ca, în conformitate cu clauza 3 alineatul (2) și cu clauza 4 alineatul (1) din acordul-cadru, să se examineze dacă, ținând seama de un ansamblu de factori precum natura muncii, condițiile de formare și condițiile de muncă, se poate considera că aceste persoane se află într-o situație comparabilă (Hotărârea din 5 iunie 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 144 În această privință, în cazul în care se stabilește că, atunci când erau angajați, lucrătorii pe durată determinată exercitau aceleași funcții precum lucrătorii angajați de același angajator pe durată nedeterminată sau ocupau același post ca aceștia, este în principiu necesar să se considere situațiile acestor două categorii de lucrători ca fiind comparabile (Hotărârea din 22 ianuarie 2020, Baldonado Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, punctul 41 și jurisprudența citată).
- 145 În speță, din dosarul prezentat Curții reiese că reclamanta din litigiul principal ar putea, în calitate de judecător de pace, să fie considerată ca fiind comparabilă cu un „togato” (magistrat de drept comun) care a reușit la cea de a treia evaluare a aptitudinii profesionale și care a dobândit cel puțin 14 ani de vechime, întrucât aceasta a desfășurat o activitate jurisdicțională echivalentă cu cea a unui astfel de

magistrat de drept comun, având aceleași responsabilități pe plan administrativ, disciplinar și fiscal, și a fost înscrisă în mod continuu în schema de organizare a birourilor în cadrul cărora a lucrat, primind prestațiile financiare prevăzute la articolul 11 din Legea nr. 374/1991.

- 146 Mai precis, reiese din dosar că, la fel ca un magistrat de drept comun, judecătorul de pace este, în primul rând, un judecător care face parte din sistemul judiciar italian și care exercită o funcție jurisdicțională în materie civilă și penală, precum și o funcție de conciliere în materie civilă. În al doilea rând, în temeiul articolului 10 alineatul 1 din Legea nr. 374/1991, judecătorul de pace are obligațiile care revin magistraților de drept comun. În al treilea rând, judecătorul de pace, asemenea unui magistrat de drept comun, trebuie să respecte tabelele care indică compunerea justiției de pace din care face parte, aceste tabele reglementând în detaliu și în mod obligatoriu organizarea activității lor, inclusiv atribuirea dosarelor, datele și orele ședințelor. În al patrulea rând, atât magistratul de drept comun, cât și judecătorul de pace sunt obligați să respecte ordinele de serviciu ale șefului serviciului, precum și deciziile de organizare speciale și generale ale CSM. În al cincilea rând, judecătorul de pace este obligat, la fel ca un magistrat de drept comun, să fie permanent disponibil. În al șaselea rând, în cazul neîndeplinirii obligațiilor deontologice și de serviciu, judecătorul de pace este supus, la fel ca magistratul de drept comun, competenței disciplinare a CSM. În al șaptelea rând, judecătorul de pace este supus aceluiași criterii riguroase precum cele aplicabile pentru evaluările aptitudinilor magistratului de drept comun. În al optulea rând, unui judecător de pace i se aplică aceleași norme în materie de răspundere civilă și de prejudiciu financiar cauzat statului precum cele pe care legea le prevede pentru magistratul de drept comun.
- 147 Cu toate acestea, în ceea ce privește funcția de judecător de pace, reiese din elementele dosarului că litigiile rezervate magistraturii onorifice și în special judecătorilor de pace nu prezintă complexitatea ce caracterizează litigiile încredințate magistraților de drept comun. Judecătorii de pace ar trata în principal cauze de mai mică importanță, în timp ce magistrații de drept comun care își exercită funcțiile în cadrul unor instanțe de grad superior ar trata cauze de mai mare importanță și complexitate. În temeiul articolului 106 al doilea paragraf din Constituția italiană, judecătorii de pace pot îndeplini exclusiv funcțiile încredințate unor judecători unici și nu pot face parte din instanțe colegiale.
- 148 În aceste condiții, revine instanței de trimitere, singura competentă să aprecieze faptele, sarcina de a stabili în ultimă instanță dacă un judecător de pace precum reclamanta din litigiul principal se află într-o situație comparabilă cu cea a unui magistrat de drept comun care a reușit la a treia evaluare a aptitudinii profesionale și care a dobândit cel puțin 14 ani de vechime în aceeași perioadă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, punctul 52 și jurisprudența citată).
- 149 În cazul în care se stabilește că un judecător de pace precum reclamanta din litigiul principal și magistrații de drept comun sunt comparabili, trebuie să se verifice și dacă există un motiv obiectiv care să justifice o diferență de tratament precum cea în discuție în litigiul principal.
- 150 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, noțiunea de „motive obiective”, în sensul clauzei 4 alineatul (1) din acordul-cadru, trebuie interpretată în sensul că nu permite justificarea unei diferențe de tratament între lucrătorii pe durată determinată și lucrătorii pe durată nedeterminată prin faptul că această diferență este prevăzută printr-o normă generală sau abstractă cum ar fi o lege sau o convenție colectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, punctul 56 și jurisprudența citată).
- 151 Noțiunea respectivă impune, potrivit unei jurisprudențe de asemenea constante, ca inegalitatea de tratament constatată să fie justificată de existența unor elemente precise și concrete ce caracterizează condiția de încadrare în muncă despre care este vorba, în contextul specific în care se situează aceasta și în temeiul unor criterii obiective și transparente, pentru a verifica dacă această inegalitate răspunde unor necesități reale, dacă este în măsură să asigure îndeplinirea obiectivului urmărit și dacă este

necesară în acest scop. Elementele menționate pot rezulta cu precădere din natura specifică a atribuțiilor pentru îndeplinirea cărora au fost încheiate contracte pe durată determinată și din caracteristicile inerente ale acestor atribuții sau, eventual, din urmărirea unui obiectiv legitim de politică socială de către un stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, punctul 57 și jurisprudența citată).

- 152 Recurgerea doar la natura temporară a încadrării în muncă nu este conformă cu aceste cerințe și nu poate, așadar, să constituie un „motiv obiectiv” în sensul clauzei 4 alineatele (1) și/sau (4) din acordul-cadru. Astfel, a admite că simpla natură temporară a unui raport de muncă este suficientă pentru a justifica o diferență de tratament între lucrătorii pe durată determinată și lucrătorii pe durată nedeterminată ar lipsi de substanță obiectivele Directivei 1999/70, precum și pe cele ale acordului-cadru și ar echivala cu permanentizarea unei situații defavorabile lucrătorilor pe durată determinată (*Hotărârea din 20 septembrie 2018, Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, punctul 38).
- 153 Simplul fapt că lucrătorul pe durată determinată a efectuat perioadele de serviciu menționate în temeiul unui contract sau al unui raport de muncă pe durată determinată nu constituie un astfel de motiv obiectiv (a se vedea în acest sens *Hotărârea din 20 septembrie 2018, Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, punctul 39).
- 154 În speță, pentru a justifica diferența de tratament invocată în cauza principală, guvernul italian arată că existența unui concurs inițial special conceput pentru magistrații de drept comun în vederea accesului la magistratură, ceea ce nu este inerent numirii judecătorilor de pace, constituie un motiv obiectiv. Astfel, acest guvern apreciază că competența judecătorilor de pace este diferită de cea a magistraților de drept comun recrutați prin concurs. Contrar acestora din urmă, în ceea ce privește natura specifică a atribuțiilor și caracteristicile lor inerente, judecătorii de pace ar fi însărcinați cu litigii al căror nivel de complexitate și volum nu corespund cu cele ale cauzelor magistraților de drept comun.
- 155 Ținând seama de aceste diferențe, atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ, guvernul italian apreciază că este justificat să trateze în mod diferit judecătorii de pace și magistrații de drept comun.
- 156 În această privință, este necesar să se considere că, având în vedere marja de apreciere de care beneficiază statele membre, în ceea ce privește organizarea propriilor administrații publice, acestea pot, în principiu, fără a încălca Directiva 1999/70 sau acordul-cadru, să prevadă condiții de acces la magistratură, precum și condiții de încadrare în muncă aplicabile atât magistraților de drept comun, cât și judecătorilor de pace (a se vedea în acest sens *Hotărârea din 20 septembrie 2018, Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, punctul 43).
- 157 Însă, în pofida acestei marje de apreciere, aplicarea criteriilor pe care statele membre le stabilesc trebuie să fie efectuată în mod transparent și să poată fi controlată pentru a împiedica orice tratament defavorabil al lucrătorilor pe durată determinată pentru simplul motiv al duratei contractelor sau a raporturilor de muncă ce justifică vechimea acestora și experiența lor profesională (*Hotărârea din 20 septembrie 2018, Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, punctul 44).
- 158 În cazul în care un asemenea tratament diferit rezultă din necesitatea de a se ține seama de cerințe obiective referitoare la postul care se intenționează a fi ocupat prin această procedură de recrutare, care nu au legătură cu durata determinată a raportului de muncă dintre lucrător și angajatorul său, el poate fi justificat, în sensul clauzei 4 alineatele (1) și/sau (4) din acordul-cadru (a se vedea în acest sens *Hotărârea din 20 septembrie 2018, Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, punctul 45).
- 159 În această privință, trebuie să se considere că anumite diferențe de tratament între lucrători pe durată nedeterminată recrutați în urma unui concurs și lucrători pe durată determinată recrutați în urma unei proceduri diferite de cea prevăzută pentru lucrătorii pe durată nedeterminată pot, în principiu, să fie

justificate de diferențele în ceea ce privește calificările necesare și de natura sarcinilor pentru care aceștia trebuie să își asume răspunderea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 septembrie 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, punctul 46).

- 160 Obiectivele invocate de guvernul italian care constau în reflectarea diferențelor de exercitare a profesiei între un judecător de pace și un magistrat de drept comun pot fi, așadar, considerate ca reprezentând un „motiv obiectiv”, în sensul clauzei 4 alineatele (1) și/sau (4) din acordul-cadru, cu condiția să răspundă unei necesități reale, să fie susceptibile să asigure îndeplinirea obiectivului urmărit și să fie necesare pentru realizarea acestui scop (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 septembrie 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, punctul 47).
- 161 În aceste condiții, deși diferențele dintre procedurile de recrutare a judecătorilor de pace și a magistraților de drept comun nu impun în mod necesar privarea judecătorilor de pace de un concediu anual plătit corespunzător celui prevăzut pentru magistrații de drept comun, nu este mai puțin adevărat că aceste diferențe și în special importanța deosebită acordată de ordinea juridică națională și mai precis de articolul 106 alineatul (1) din Constituția italiană concursurilor special concepute pentru recrutarea magistraților de drept comun par să indice o natură specifică a sarcinilor pentru care trebuie să își asume răspunderea și un nivel diferit al calificărilor necesare în vederea îndeplinirii acestor sarcini. În orice caz, revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia, în acest scop, elementele calitative și cantitative disponibile referitoare la funcțiile exercitate de judecătorii de pace și de magistrații profesioniști, constrângerile orare și obligațiile la care sunt supuși, precum și, în general, ansamblul împrejurărilor și al faptelor pertinente.
- 162 Sub rezerva verificărilor care țin de competența exclusivă a acestei instanțe, rezultă că obiectivele invocate de guvernul italian în speță, și anume reflectarea diferențelor în ceea ce privește exercitarea profesiei dintre judecătorii de pace și magistrații profesioniști, ar putea fi de natură să răspundă unei necesități reale, iar diferențele de tratament existente între aceste două categorii, inclusiv în materie de concediu anual plătit, ar putea fi considerate proporționale cu obiectivele pe care le urmăresc.
- 163 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a treia parte a celei de a doua întrebări că clauza 4 alineatul (1) din acordul-cadru trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale care nu prevede dreptul unui judecător de pace de a beneficia de un concediu anual plătit de 30 de zile, precum cel prevăzut pentru magistrații de drept comun, în ipoteza în care acest judecător de pace ar intra în sfera noțiunii de „lucrător pe durată determinată”, în sensul clauzei 2 alineatul (1) din acest acord-cadru, și s-ar afla într-o situație comparabilă cu cea a unui magistrat de drept comun, cu excepția cazului în care o astfel de diferență de tratament este justificată de diferențele în ceea ce privește calificările necesare și natura sarcinilor pentru care magistrații menționați trebuie să își asume răspunderea, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 164 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

- 1) Articolul 267 TFUE trebuie interpretat în sensul că Giudice di pace (Judecătorul de Pace, Italia) intră în sfera noțiunii de „instanță dintr-un stat membru”, în sensul acestui articol.**

- 2) **Articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru și articolul 31 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretate în sensul că un judecător de pace care, în cadrul exercitării funcțiilor sale, efectuează prestații reale și efective care nu sunt nici pur marginale, nici accesorii și pentru care primește indemnizații care prezintă un caracter remuneratoriu poate intra în sfera noțiunii de „lucrător”, în sensul acestor dispoziții, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.**

Clauza 2 alineatul (1) din Acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată încheiat la 18 martie 1999, care figurează în anexa la Directiva 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind Acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP, trebuie interpretată în sensul că noțiunea de „lucrător pe durată determinată”, care figurează la această dispoziție, poate include un judecător de pace numit pentru o perioadă limitată, care, în cadrul funcțiilor sale, efectuează prestații reale și efective care nu sunt nici pur marginale, nici accesorii și pentru care primește indemnizații care au un caracter remuneratoriu, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

Clauza 4 alineatul (1) din Acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată încheiat la 18 martie 1999, care figurează în anexa la Directiva 1999/70, trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale care nu prevede dreptul unui judecător de pace de a beneficia de un concediu anual plătit de 30 de zile, precum cel prevăzut pentru magistrații de drept comun, în ipoteza în care acest judecător de pace ar intra în sfera noțiunii de „lucrător pe durată determinată”, în sensul clauzei 2 alineatul (1) din acest acord-cadru, și s-ar afla într-o situație comparabilă cu cea a unui magistrat de drept comun, cu excepția cazului în care o astfel de diferență de tratament este justificată de diferențele în ceea ce privește calificările necesare și natura sarcinilor pentru care magistrații menționați trebuie să își asume răspunderea, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

Semnături